

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอุดรธานี

Development program for reinforce of curriculum management and knowledge management of teachers in Non-Formal Education, Udonthani province

เสาวনীย แสงใส¹, อำนาจ ชนวงษ์²

Saowanee Saengsai¹, Amnaj Chanawonges²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

2. โปรแกรมการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้างของโปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย 3 โมดูล ประกอบด้วย (Module) 1 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ โมดูล (Module) 2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และโมดูล (Module) 3 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการพัฒนา 40 ชั่วโมง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล มีความเหมาะสมโดยรวมระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้โดยรวมระดับมาก และเป็นประโยชน์โดยรวมระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Department of Educational Administration, Faculty of Education Mahasarakham University

ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันที่มากที่สุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.48$) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.38$) และด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.81$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.60$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.57$) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.50$) และด้านที่มีระดับต่ำสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.38$)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี 2.1 ผลลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2.2 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี รูปแบบและวิธีการพัฒนา จะใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปใช้เป็นหลักการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2) การอบรม 3) การศึกษา ดูงาน และ 4) การปฏิบัติจริง โครงสร้างของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา รวมระยะเวลา 40 ชั่วโมง ได้แก่ โมดูล (Module) 1 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ โมดูล (Module) 2 การวัดและการประเมินผล โมดูล (Module) 3 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ 2.3 ผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ต่อคู่มือการใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) ความเป็นไปได้โดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.38$)

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู

Abstract

This research aimed to 1) Desirable condition 2) To develop curriculum development curriculum for curriculum management and learning management of teachers. Non-formal Education and Non-formal Education, Tambon Udon Thani Operated in two phases.

Phase 1: Study of current condition Desirable conditions and methods of enhancing performance.Course Management and Management Teachers of informal and informal education Ubon Ratchathani Udon Thani

Phase 2: Development of curriculum and management enhancement curriculum. Learn about the non-formal and informal teacher education in Tambon Udon Thani.

The results were as follows.

1. The results of the present study and the desirable condition of the curriculum management and learning management of the Tambon TAO teachers were at a high level in all aspects. Desirable qualities of curriculum and curriculum management competency of TOT teachers were at the highest level, ie, curriculum development and curriculum development. And the learning management is focused on the students. There were 3 levels of desirable condition: knowledge, design ability, learning. Measurement and Evaluation And the use and development of innovative media technology for learning management.

2. The development program for the curriculum management and learning management of the Tambon Tambol has the following components: 1) the origin and importance of the program; 2) the objectives of the program; 3) the format and 4) The structure of the program. 5) The content and the essence of the program consists of 3 modules, consisting of: Module 1 Knowledge of the module design. The measurement and evaluation of learning and modules (Module) 3 to apply and develop innovative technologies for learning. Development methods include: 1) self study 2) study visit 3) training 3 stages of development Step 1 pre-development assessment step 2 development step 3 Evaluation after development The curriculum of curriculum development and curriculum management of Tambon TAO teachers is the most appropriate. The possibility is very high. And the benefits are very large. It can be used to enhance the curriculum management and learning management of teachers, non-formal education and non-formal education.

Keywords: Developing the Program to in curriculum and Learning Management

บทนำ

ปัจจัยที่จะส่งผลให้ระบบการศึกษาทุกภูมิภาคของโลกประสบผลสำเร็จ พบว่า มี 3 สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นระบบการศึกษาชั้นยอด คือ 1) หาคคนที่เหมาะสมมาเป็นครู คุณภาพของครู คือหัวใจของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ถ้าครูไม่มีคุณภาพการศึกษา ก็ไม่มีคุณภาพ 2) พัฒนาครู เหล่านี้ให้เป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ สิ่งที่เกิดขึ้น

ในห้องเรียน นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ ครูต้องมีการฝึกฝน ให้เป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทุ่มเทให้นักเรียน และ 3) สร้างระบบการศึกษาที่มันใจได้ว่าสามารถให้การสอนที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้แก่นักเรียนทุกคน นักเรียนในห้องเรียน อาจมีทั้งเด็กเก่งและไม่เก่ง นักเรียนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพดีที่สุดอย่างเท่าเทียมกัน (ภราดาวิชษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. 2553: 6) การปฏิรูปการศึกษา เป็นสิ่งที่จำเป็น จะต้องปรับ

ประยุกต์การศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายครบถ้วนสมบูรณ์ นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552: 9-49) ได้ข้อสรุป ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในรอบสอง โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ โดยจัดให้มีระบบการศึกษาเรียนรู้และการวัดประเมินผลการศึกษาเรียนรู้ ของผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน จัดหลักสูตรเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาครูและบุคลากรที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลายคุณภาพ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่ ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขณะเดียวกันประเทศไทยนั้นได้มีการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ที่ประสบผลสำเร็จ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ แต่การปฏิรูปโอกาสและคุณภาพการศึกษา ถือว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จ (ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล และ ณัฐวุฒิ สุวรรณทิพย์, 2552: 12) อย่างไรก็ตามการปฏิรูปการศึกษา เป็นกระแสใหม่ทั่วโลก เพราะในยุคที่โลกกำลังก้าวหน้าเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สภาพโลกเปลี่ยนไปเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี เป็นสังคมที่สลับซับซ้อนเชื่อมโยง และเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมโลกกลายเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society)

หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ครูบุคลากรทางการศึกษาและองค์กรทางการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และขณะเดียวกันทุกภาคส่วนของสังคมต้องทุ่มเทให้กับการศึกษา (All for Education) การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ชีวิตและการกลมกลืนของคน โดยคนและเพื่อคน คนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ทั้งปวงประกอบกับนานาทัศนะมีความเห็นสอดคล้องกัน เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เศรษฐกิจและสังคมจะดีเพียงใด แข่งขันกับตลาดโลกได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชน คุณภาพแรงงาน และคุณภาพผู้นำในวงการต่าง ๆ และที่ยอมรับกันอย่างแท้จริงว่าคุณภาพคนขึ้นอยู่กับคุณภาพการศึกษา และคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นหลัก

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากรของ กศน. และปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนหรือสร้างเกณฑ์ประเมินหรือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน. ตำบล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลไปสู่การดำเนินงานของครู กศน. ตำบลทุกคนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้แก่นักศึกษา กศน. ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน. ตำบล จังหวัดอุดรธานี จะช่วยให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่มีความเหมาะสมกับสมรรถนะครู กศน.ตำบล

2. ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนหรือสร้างเกณฑ์ประเมินสมรรถนะครู กศน.ตำบล ในสถานศึกษา เพื่อกำหนดจุดเด่นจุดด้อยในการพัฒนาบุคลากรได้สอดคล้องกับปัญหา เพื่อช่วยลดปัญหาครูขาดคุณภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกรอบสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553, กรอบสมรรถนะของครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552, มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพของสำนักงานเลขาธิการสภา พ.ศ. 2556 สถานบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรฐานที่ 7) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มาสังเคราะห์

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการของสมรรถนะการบริหาร

หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

2.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 20 คน และครูกศน.ตำบล จำนวน 410 คน จากจำนวน 20 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 430 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และครูกศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี จำนวน 200 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2.2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

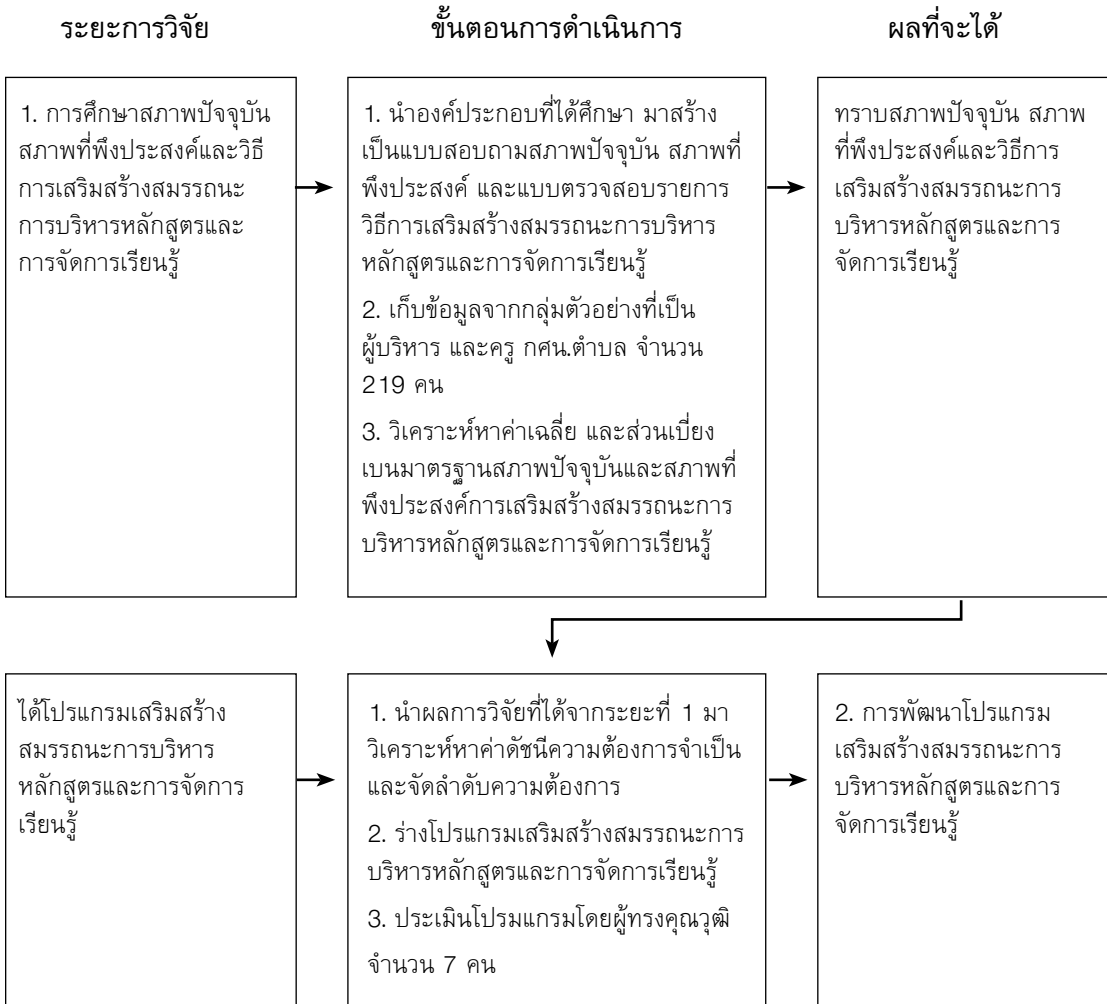
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินโปรแกรม (โดยประเมิน ความเหมาะสม/ ความเป็นไปได้) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่จะได้ แสดงโดยแผนภาพ ดังภาพประกอบ 2

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันที่มากที่สุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.48$) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.38$) และด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.81$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.60$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.57$) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.50$) และด้านที่มีระดับต่ำสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.38$)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี 2.1 ผลลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

2.1 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กศน.ตำบล จังหวัดอุดรธานี รูปแบบและวิธีการพัฒนา จะใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปใช้เป็นหลักการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การอบรม 3) การศึกษา ดูงาน และ 4) การปฏิบัติจริง โครงสร้างของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา รวมระยะเวลา 40 ชั่วโมง ได้แก่ โมดูล (Module) 1 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ โมดูล (Module) 2 การวัดและการประเมินผล โมดูล (Module) 3 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม

เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ 2.2 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ต่อคู่มือการใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) ความเป็นไปได้โดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.38$)

อภิปรายผล

การดำเนินการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยสามารถอภิปราย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันที่มากที่สุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำที่สุด คือ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของกศน. มีความยืดหยุ่นผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะไม่มีห้องเรียนประจำ และผู้เรียนไม่ค่อยมาพบกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง มหาวัง (2554:abstract) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะครูด้านบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูมีเจตคติ ได้แก่ ตระหนัก และเห็นความสำคัญ รักการทำงานร่วมกัน การมีส่วนร่วม และการเห็นคุณค่าของตนเอง และครูมีทักษะ ได้แก่ สามารถทำหน่วยการเรียนรู้ และรายวิชาเพิ่มเติมได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะครู ได้แก่ วิสัยทัศน์

และเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา นโยบายของสถานศึกษา ระยะเวลาในการเสริมสร้างสมรรถนะภาระหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นของครู การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติการ

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนสูงสุดคือ ด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันที่มากที่สุดคือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำที่สุดคือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชฎทัย มาสาซ้าย (2556:abstract) ได้ศึกษาแบบจำลองการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า บริบทของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต มีโปรแกรมประยุกต์เพื่อการปฏิบัติงานมีเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ส่วนอุปกรณ์สนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ๆ นั้นพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลน ด้านการเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่มีความชำนาญเฉพาะด้านในการสร้างสื่อการสอนด้วยโปรแกรมความรู้และประสบการณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูส่วนใหญ่ได้รับผ่านการอบรมเป็นส่วนมาก

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รูปแบบและวิธีการพัฒนา จะใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปใช้เป็นหลักการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การอบรม 3) การศึกษาดูงาน และ 4) การปฏิบัติจริง โครงสร้างของโปรแกรมการพัฒนสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา รวมระยะเวลา 40 ชั่วโมง ได้แก่ โมดูล (Module) 1 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ โมดูล (Module) 2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และโมดูล (Module) 3 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศณรงค์ จารุเมธีชน (2556: 167) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาประกอบด้วย โครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์การประเมิน เนื้องานที่มุ่งงานประเมินตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมิน วิธีการประเมินระยะเวลาในการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยจำแนกเป็นสมรรถนะส่วนบุคคล 4 สมรรถนะ ประกอบด้วย การบริหารจัดการและการพัฒนาตนเองการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัวและด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และสมรรถนะตามสายงาน 7 สมรรถนะ ประกอบด้วย การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการห้องเรียน การพัฒนาผู้เรียนและการวัดการประเมินผลการเรียนรู้การวิจัยภาษาและเทคโนโลยีและการถ่ายทอดความรู้ 2) รูปแบบการประเมินสมรรถนะครู ที่ผู้วิจัยพัฒนาที่มีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก กล่าวคือ สามารถจำแนกสมรรถนะของครูที่มีคุณลักษณะและพฤติกรรมในการทำงานต่างกันได้ 3) รูปแบบการประเมินสมรรถนะครู ที่ผู้วิจัยพัฒนามีมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครู กศน.ตำบลตระหนักและให้ความสำคัญถึงการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้ความร่วมมือในการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานในสถานศึกษา

1.2 การนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ควรศึกษาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือการใช้โปรแกรม

เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และควรนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อค้นหาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาอื่น ที่เหมาะสมกับการบริหารองค์กรตามบริบทขององค์กรนั้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล และณัฐวุฒิ สุวรรณทิพย์. (2552). “วิกฤตคุณภาพการศึกษาไทยบนเส้นทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2,” *มติชนรายวัน*. 7: 12 ; มีนาคม.
- ภราวาณิชษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. (2553). *คุณภาพครูปัจจัยหลักคุณภาพการศึกษา คุณภาพผู้นำจิตวิญญาณ คุณภาพครู คุณภาพการศึกษา: การศึกษาเอกชน เพื่ออนาคตที่สดใส*. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษา คาทอลิก.
- สมหวัง มหาวัง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะครูด้านบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุขฤทัย มาสาซ้าย. (2556). *แบบจำลองการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุทธินันท์ ภักดิ์วุฒิ. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมความรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรวาท ทองบุ. (2550). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แผนการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น ป.4 - 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.